

Exit och ett evigt förbund

Predikan av pastor Göran Appelgren

“Jag skall upprätta mitt förbund med er: Aldrig mer skall allt liv utrotas genom flodens vatten. Detta är tecknet på det förbundet ... Min regnbåge sätter jag i skyn, och den skall vara tecknet på förbundet mellan mig och jorden.”

1 Mos 9:9 -13

Inledning

”Gubben Noak var en heders man” heter det i barnvisan, och Noaks ark är en given klassiker i illustrerade barnböcker med bibelmotiv. Det är spännande med alla djuren och dramat med regn, storm och räddning till slut. Men tänk om Noa inte var någon gubbe, att det inte fanns någon konstig båt full med fåglar och djur. Tänk i stället att allt detta är en allegori för hur människosläktet i urminnes tider gjorde en andlig resa, bort från andlig död till ett uppvaknande med en ny möjlighet att följa de gudomliga lagarna. Eller se det som varje människas resa igenom frestelser – vattnet – fram till ett bättre liv – torr mark.

”Noa var fullkomlig och vandrade med Gud.” 1 Mos 6:9

Läsningar

Från den Heliga Skrift

1 Mos 9:1-2, 8 - 17:

Gud välsignade Noa och hans söner och sade till dem: 'Var fruktsamma, föröka er och uppfyll jorden.' ... Vidare sade Gud till Noa och hans söner: 'Se, jag skall upprätta mitt förbund med er och era efterkommande efter er och med alla levande varelser som är hos er: fåglar, boskapsdjur och jordens alla vilda djur, alla som har gått ut ur arken, alla djur på jorden. Jag skall upprätta mitt förbund med er: Aldrig mer skall allt liv utrotas genom flodens vatten. Aldrig mer skall en flod komma och fördärva jorden.' Och Gud sade: 'Detta är tecknet på det förbund som jag för all framtid sluter med er och med alla levande varelser hos er: Min regnbåge sätter jag i skyn, och den skall vara tecknet på förbundet mellan mig och jorden. När jag låter moln stiga upp över jorden och regnbågen syns i skyn skall jag tänka på mitt förbund, det som har slutits mellan mig och er och alla levande varelser, allt liv, och vattnet skall inte mer bli en flod som utplånar allt liv. När regnbågen syns i skyn och jag ser på den, skall jag tänka på det eviga förbundet mellan Gud och alla levande varelser, allt liv på jorden.' Och Gud sade till Noa: 'Detta är tecknet på det förbund som jag har upprättat mellan mig och allt liv på jorden.'

Översättning: Svenska Folkbibeln 1998

Från den Himmelska läran

Arcana Coelestia # 407, 597, 863, 933, 1023:2:

Den Fornäldsta kyrkans sista ättlingar kunde ... inte pånyttfödas, därför att det som ingick i förståndet och viljan hos dem utgjorde ett enda, odelbart sinne. ... För dem rådde en beständig köld för det som hör till det himmelska och en beständig värme för det som hör till onda begär. (# 933)

Men i den Fornäldsta kyrkan fanns det en kvarleva som överlevde ända till floden och till och med längre. Det var denna kvarleva av den Fornäldsta kyrkan som fick namnet Noa. (# 407)

Den Forngamla kyrkan, som betecknas med 'Noa', blev helt annorlunda beskaffad än den Fornäldsta kyrkan. (# 597)

När viljan i egenjaget hos den Fornäldsta kyrkans människa hade blivit fullständigt fördärvad, skilde Herren genom ett under förståndet i hennes egenjag från den korrumperade viljan och danade inom förståndet en ny vilja som kalla samvetet. (# 1023:2)

Utan denna mirakulösa åtgärd skulle inte någon människa ha kunnat frälsas. (# 863)

I detta samvete ingav Herren människokärlek och på så sätt förband han Sig med människan, eller, vilket är detsamma, ingick ett förbund med henne. (# 1023:2)

Amen! Herren gav Ordet. Välsignade är de som hör det och gör därefter!

Predikan

Noa, facket och Rolex

Vi ska prata om Bibelns Noa idag. Men vi börjar med ett nedslag i fackföreningsrörelsens historia. En paroll som användes fram till 1950-talet var: "Gärna guldklocka men först en rejäl pension!" Parollen speglar den sunda värderingen att livet handlar om att göra något gott för samhället, arbeta kort sagt, och att det ska belönas på riktigt. Och så blev det, pension i stället för guldklocka.

Idag brottas samhället med utmaningar från grupper med andra värderingar. Där vill man ha guldklockan direkt, nu, gärna en Rolex för minst 100 000 kr. Det är det som livet handlar om! Den inställningen har ett högt pris – kriminalitet, ständig skräck, dödshot, och död! Var guldklockan värd det?! Men ganska snabbt säger den unge mannen: 'Jag vill bort från allt detta!'. Men ändå är det lockande att stanna kvar. Några lyckas lämna, och en del har fått hjälp av till exempel organisationen EXIT, som ju lämpligt nog betyder utgång. Utgång från kriminalitet, inte bortgång!

Ett 'före' och ett 'efter'

Vad har då detta med Noa att göra undrar ni förstås! Svaret finns i läsningarna vi hörde från Arcana Coelestia, men låt oss titta närmre på saken. För det första så är Noa inte en person utan beteckningen på en samling människor som levde i slutet av det som kallas guldåldern eller den Fornäldsta kyrkan med Swedenborgs terminologi. Det är långt före historisk tid. Berättelsen handlar om övergången från ett skede till ett annat, ett före och ett efter med lycklig utgång. 'Före' var utdrivandet av människan ur paradiset. Kain säger: "Idag driver du mig bort från åkerjorden ... Kringflackande och hemlös kommer jag att vara på jorden, så att vem som helst som träffar på mig kan döda mig." *1 Mos 4:14* Och 'efter' låter så här: "Gud sade till Noa: 'Se, jag skall upprätta mitt förbund med er ... Aldrig mer skall allt liv utrotas. Aldrig mer skall en flod komma och fördärva jorden.'" *1 Mos 9:8-11*

Byt ut Kain och Noa mot ett 'före' och 'efter' för den unge mannen som jagar efter guldklocka och hittar ut, exit, och sedan steg för steg hittar ett liv med nytta och glädje. Först "vem som helst som träffar på mig kan döda mig", och sedan "Gud skall upprätta sitt förbund med mig".

Det finns människor och verksamheter som vi ska vara tacksamma för att de finns och anstränger sig. Verksamheten EXIT är en sådan. Det finns fler förstås. De arbetar för att ett före ska bli ett efter. Här är ett par vittnesbörd:

"Man kan faktiskt vända alla nedåtgående spiraler och det finns inte några hopplösa fall. Vi som har en kriminell bakgrund behöver inte vara kriminella resten av livet."

"Det var en process som tog några år, men jag hade inte varit där jag är idag om det inte vore för EXIT."

Så här presenterar sig EXIT: "Vi finns för dig som är aktiv i våldsbejakande radikala, nationella eller religiösa grupper och vill få hjälp att lämna dessa. EXIT ger även stöd till anhöriga."

Historia som spegelbild

Berättelsen om Noa handlar i den så kallade andligt-historiska meningen om övergången från den Fornäldsta kyrkan till den Forngamla kyrkan. Från ett före, som hade blivit alltigenom korrumperat och drivet av själviska begär, till ett efter som var en långsam början på något nytt som sedan växte sig starkt.

Och i denna berättelse kan vi, som i en spegelbild, se hur illa det kan gå för en människa som dras in i helt fel sammanhang men som sedan får hjälp med medmänniskors goda vilja och sakta men säkert lyckas hitta rätt i livet. I Noaberättelsen motsvaras detta av Noas och djurens färd i en trälåda målad med jordbeck på insidan och utsidan. *Se 1 Mos 6:14*

Men vi ska också använda spegelbilden för att titta på var och en av oss själva. När vi som hittills, har talat om en olycklig människa i en gängmiljö, så blir det så tydligt och klart hur viktigt det är att det finns hjälpmedel för att välja en ny väg i livet. Men för de flesta människor ser livet inte så dramatiskt ut, inte så svart-vitt. Det lunkar på. För det mesta är allt ganska acceptabelt. Men det andliga arbetet för dem som är som folk är mest har också något att hämta i Noaberättelsen.

En liten figur

Vi kan tänka så här. I stället för tänka ett enda, stort eländigt *Jag*, så tänker vi att det handlar om en liten del av vårt inre jag, där en liten figur rantar omkring och besvarar oss med tankar eller känslor som vi absolut inte vill ha att göra med. Även om det bara är en dörrknackare som försöker sälja krimskrams Made in Hell, så är det irriterande. Detta är ett litet 'före', och vi vill hitta vägen till ett 'efter' där vi slipper den där försäljaren. Kort sagt, vi behöver krypa in i arken ett tag. Och så kommer vi ut på torr mark på andra sidan, och så kan Herren skriva ett avtal med oss på den punkten också. "Aldrig mer skall en flod komma och fördärva mig." 1 Mos 9:11

Förståndet som lydig slav

Den Fornäldsta kyrkan gick andligt sett under. Det vi kan lära oss av de starka beskrivningar som finns om den är det som sägs om att de människorna helt och hållet drevs av viljan. Samtidigt var tankarna, förståndet, en lydig slav helt styrd av den viljan. 'Borde jag inte få en guldklocka redan nu, direkt?!' säger viljan, i den jagfixerade människan. 'Jovisst', säger förståndet och konstruerar lögnen som tilltalar begäret. 'Du som har gjort så himla mycket bra för dina kumpaner, ja, mer än alla tillsammans faktiskt, ja, omänskligt mycket, du borde verkligen få en guldklocka, nu!'

Där har vi trädet med kunskap om gott och ont, som ledde till att människorna började vända upp-och-ner på alla begrepp. Och som sagt, alla försök från förståndet att tämja begären var helt lönlösa eftersom förståndet var viljans slav. Då fanns det ingen återvändo. Floden närmade sig obönhörligt.

Men mirakulöst så fanns det några individer som Herren ändå kunde nå. Ordet som används både i Bibeln och i den Himmelska läran är en 'kvarleva', en sista rest av förnuft och god vilja, inte mycket men tillräckligt. Se Jes 1:9; Arcana Coelestia # 468; 560-61

Känner vi igen oss? 'Jag vet att jag har rätt. Det ÄR inget fel med det jag säger och det jag vill ha. Inget ska få stoppa mig.' Men så är det ändå något i oss som viskar i örat: 'Är du riktigt säker?' Och så börjar omvändelsen och vandringen åt rätt håll.

Noa och arken

När Noa klev in i arken så var han en rätt hopplös typ. Det svarta jordbecket på väggarna speglade rätt bra hur han var. Men genom att vara inlåst med olika par av djur och fåglar så kunde han göra den nödvändiga omorienteringen. Som vi pratade om i den första predikan, så står ju djur och fåglar för känslor och tankar. Så när vi går in i arken, i vår kammare är det som att sitta i arken och höra sanna tankar och känna goda känslor som vi har försökt skjuta undan. Till slut, när arken landar på fast mark, kan vi gå åt rätt håll. Det är ingen tillfällighet att det talas om djur och fåglar i samband med förbundet med Herren: "Se, jag skall upprätta mitt förbund med er och med alla levande varelser som är hos er: fåglar, boskapsdjur och jordens alla vilda djur, alla som har gått ut ur arken, alla djur på jorden." 1 Mos 9:9-10 Det är med rätt sorts tankar och känslor som förbundet upprättas, och det vara med dem som Noa – alltså människorna på den tiden – fick vänja sig vid inne i arken.

”Det var en process som tog några år, men jag hade inte varit där jag är idag om det inte vore för EXIT.”

Ett andligt-historiskt mirakel

Vi kan idag använda Noaberättelsen på det sätt som vi har gjort här – på ett individuellt plan och i vårt andliga arbete på att bli den avbild och likhet som vi åter kan bli. Men andligt-historiskt så skedde faktiskt ett under med människosläktet. Under växlingen från ett ’före’ till ett ’efter’ skedde något som Swedenborg kallar ett under eller mirakel. Människans själsfunktioner ändrades. I paradiset var viljan och förståndet en enhet och de arbetade tillsammans och allt var godhet och sanning. Men i och med fallet ändrades gradvis godhet till egoistiska begär och sanningssökandet förklarades och blev en lydig tjänare till den fördärvade viljan. Detta måste ändras.

Gud måste nyskapa människan. Vad Swedenborg säger om det här, är att viljan och förståndet från och med Noa skildes åt, så att förståndet inte längre var helt sammanvuxet med och underordnat viljan. Istället blev de två självständiga funktioner i samverkan. Så båtfärden under många dagar, som andligt sett var successiva tillståndsförändringar, ledde till att ”Herren genom ett under skilde förståndet i hennes egenjag från den korruperade viljan och danade inom förståndet en ny vilja som kalla samvetet.” *Arcana Cœlestia # 1023:2*

Samvetet

Detta vara räddningen. Idag har vi alla ett samvete. Det är Herrens röst i vårt inre. Han kommer med sina änglar och de knackar försiktig på axeln: ’Hördu!’ Behöver du verkligen en Rolexklocka! Eller krimskramset Made in Hell! Ta en funderare till!’

”I detta samvete ingav Herren människokärlek och ingick ett förbund med människan.”

Arcana Cœlestia # 1023:2

Om vi ska sammanfatta detta, kan vi säga att vi bär med oss två saker från äldsta tider. Från den Fornäldsta kyrkans sista tid bär vi med oss en ”korruperad vilja”, det som också kallas det arvsonda. Det kommer alltid att vara så. Och från den Forngamla kyrkan, silveråldern, bär vi med oss den gudomliga inre rösten, samvetet. Det kommer alltid att vara så. Och däremellan står vi. Ibland blir vi så fixerade vid guldlockan att det verkar som att samvetet över huvud taget inte finns i oss, men så sker något som gör att vi vaknar. Det mirakel som Herren utförde med Noa är med oss idag och hjälper oss att hitta rätt.

”Vi som har en kriminell bakgrund behöver inte vara kriminella resten av livet.” Ja, det gäller oss alla. I Herrens ögon är vi väl alla andliga förbrytare i vissa avseenden. Men det påståendet är ingen dom, bara något Herren vet, och därför vill han till varje pris att vi själva förstår det och söker hjälp där den finns – hos Herren och i Ordet och hos välvilliga medmänniskor.

Vår Herre och Förbarmare säger så här: ”Min nåd skall inte vika ifrån er, och mitt fridsförbund skall inte vackla.” *Jes 54:10*

Amen!